EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.6.2025
COM(2025) 268 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE

tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12 päivänä joulukuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (uudelleenlaadittu) soveltamisesta

{SWD(2025) 135 final}

1. JOHDANTO

1.1. Tausta

Unionin kansainvälisen yksityisoikeuden kiistaton runko on tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12 päivänä joulukuuta 2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012[1] (uudelleenlaadittu), jäljempänä 'asetus'. Siinä vahvistetaan toimivaltaristiriitojen ratkaisemiseen sovellettavat yhdenmukaiset säännöt ja tuomioiden, virallisten asiakirjojen ja tuomioistuimessa tehtyjen sovintojen vapaata liikkuvuutta Euroopan unionissa koskevat normit. Viime kädessä sen tavoitteena on helpottaa oikeussuojan saatavuutta kaikilla siviili- ja kauppaoikeuden aloilla, lukuun ottamatta perhe-, perintö- ja maksukyvyttömyyslainsäädäntöä. Asetuksella kumottiin ja korvattiin tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001[2] (Bryssel I -asetus). Asetuksessa on pitkälti vahvistettu sitä edeltäneen asetuksen säännökset ja tehostettu niitä. Sillä on myös otettu käyttöön merkityksellisiä uutuuksia, kuten eksekvatuurimenettelyn poistaminen.

Asetusta, sellaisena kuin se on muutettuna vuonna 2014[3], on sovellettu 10. tammikuuta 2015 alkaen kaikissa jäsenvaltioissa, myös Tanskassa[4].

1.2. Tämän kertomuksen laatiminen ja tavoitteet

Tämä kertomus on laadittu asetuksen 79 artiklan mukaisesti. Laadinnassa käytettiin asetuksen soveltamisen osalta keskeisenä tietolähteenä Euroopan unionin tuomioistuimen, jäljempänä 'unionin tuomioistuin' tai 'tuomioistuin', oikeuskäytäntöä[5]. Kertomuksessa hyödynnettiin myös tuloksia, jotka saatiin komission tämän kertomuksen valmistelun tueksi tilaamasta tutkimuksesta[6], jäljempänä 'tutkimus'. Tutkimuksen yhteydessä kuultiin jäsenvaltioita. Tutkimuksessa otettiin huomioon jäsenvaltioiden näkemykset sekä muut tiedot, jotka eräät jäsenvaltiot olivat toimittaneet vastauksena pyyntöön, jonka komissio oli esittänyt 28. helmikuuta 2024 pidetyssä neuvoston yksityisoikeustyöryhmän (yleiset kysymykset) kokouksessa.

Kertomusta varten hyödynnettiin myös JUDGTRUST-hankkeen[7] havaintoja ja asetuksen käytännön soveltamisesta saatua tietoa, joka kerättiin siviili- ja kauppaoikeuden alan

---

1 EUVL L 351, 20.12.2012, s. 1.

2 EYVL L 12, 16.1.2001, s. 1.

3 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 542/2014, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, asetuksen (EU) N:o 1215/2012 muuttamisesta yhdistettyyn patenttituomioistuimeen ja Benelux-maiden tuomioistuimeen sovellettavien säännösten osalta, EUVL L 163, 29.5.2014, s. 1. Muutoksella pyrittiin panemaan täytäntöön niin kutsuttu patenttipaketti ensinnäkin mahdollistamalla yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen (EUVL C 175, 20.6.2013, s. 1) voimaantulo ja toiseksi varmistamalla, että asetus on kyseisen sopimuksen ja vuoden 1965 Benelux-sopimuksen pöytäkirjan mukainen.

4 Tanska soveltaa asetusta tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla Euroopan yhteisön ja Tanskan kuningaskunnan välisen 19 päivänä lokakuuta 2005 tehdyn sopimuksen (EUVL L 299, 16.11.2005, s. 62) mukaisesti.

5 Lähteenä käytettiin vain ennen 1. huhtikuuta 2025 annettuja tuomioita ja julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksia.

6 Tutkimuksen laati Milieu SRL, ja se on saatavilla Euroopan unionin julkaisutoimiston verkkosivustolla (europa.eu).

7 Hanke "Regulation Brussels Ia: a standard for free circulation of judgments and mutual trust in the European Union" (JUDGTRUST) sai rahoitusta Euroopan komission oikeusalan ohjelmasta (JUST-AG-2017/JUST-JCOO-AG-2017), ja sen toteutti T.M.C. Asser Instituut yhteistyössä Hampurin yliopiston, Antwerpenin

Euroopan oikeudellisen verkoston kautta vuoden 2023 aikana. Lisäksi kertomusta laadittaessa tutustuttiin asiaan liittyvään kansalliseen oikeuskäytäntöön.

Kertomuksen tavoitteena on esittää kokonaisarviointi asetuksen soveltamisesta kiinnittäen erityistä huomiota asetuksen haastavimpiin näkökohtiin ja 79 artiklassa nimenomaisesti mainittuihin näkökohtiin. Lisäksi kertomuksessa tarkastellaan joitakin uusia ja esiin nousevia kysymyksiä, kuten digitalisaatiota, kollektiivisia oikeussuojakeinoja ja osa-alueita, joilla nykyisten sääntöjen yksinkertaistamisesta ja nykyaikaistamisesta voisi olla hyötyä.

Kertomukseen liitetyssä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa on lisätietoa tietyistä kysymyksistä, kuten yksityiskohtaisempia analyyseja ja viittauksia unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön.

1.3. Yleiskatsaus asetuksen soveltamiseen

Asetusta pidetään yleisesti erittäin toimivana välineenä. Asetuksella aikaansaatujen parannusten, kuten eksekvatuurimenettelyn poistamisen, katsotaan vahvistaneen siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehtävää oikeudellista yhteistyötä. Tämän ansiosta jäsenvaltiot ja sidosryhmät ovat suhtautuneet parannuksiin myönteisesti. Asetuksen sääntöjen katsotaan kokonaisuudessaan olevan selkeitä ja yksinkertaisia, ja alan toimijat pitävät niitä tästä syystä arvossa.

Lisäksi vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö tarjoaa lähtökohtaisesti riittävästi ohjeita ja apua tuomioistuimille asetuksen sääntöjen soveltamisessa. Useat jäsenvaltiot katsovat kuitenkin, että tietyissä asioissa asetuksen tulkinta nostaa esiin monimutkaisia kysymyksiä. Ne ehdottavatkin, että lainsäätäjä antaisi asiaa koskevia selvennyksiä.

Koska asetuksen toimintaan ollaan yleisesti tyytyväisiä, mahdollisilla muutoksilla olisi reagoitava todellisiin käytännön vaikeuksiin. Niiden ei pitäisi johtaa asetuksen hyvin toimivan järjestelmän muuttamiseen. Muutoksilla olisi erityisesti pyrittävä edelleen yksinkertaistamaan asetusta ja vähentämään varsinkin kuluttajien kaltaisten heikompien osapuolten tai pk-yritysten hallinnollista taakkaa. Mahdollisten lainsäädäntötoimien soveltamisalan ulkopuolelle olisi kuitenkin samalla suljettava sellaiset vaikeudet, joihin voidaan riittävällä tavalla puuttua tulevalla oikeuskäytännöllä.

2. SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

2.1. Soveltamisala (1 artikla)

Asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisiin asioihin, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia. Soveltamisalan ulkopuolelle on nimenomaisesti jätetty tiettyjä aihealueita, jotka voitaisiin muutoin luokitella siviili- tai kauppaoikeudellisiksi. Soveltamisalaa koskevat säännökset toimivat yleisesti ottaen hyvin. Tietyt tulkintakysymykset näyttävät kuitenkin nousevan säännöllisesti esiin, erityisesti kun on kyse rajat ylittävien vaikutusten käsitteestä tai välimiesmenettelyn ulkopuolelle jättämisestä.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja tutkimuksen yhteydessä toteutetuista kuulemisista seuraa, että asetuksen soveltamista arvioitaessa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota

- normiin, jota käytetään päätettäessä, onko asialla rajat ylittäviä vaikutuksia

---

yliopiston ja Internationaal Juridisch Instituutin kanssa. Hankkeen tärkeimmät tulokset ovat saatavilla osoitteessa Asser.nl.

- siviili- ja kauppaoikeuden määritelmään
- maksukyvyttömyyteen liittyvien kanteiden rajaamiseen (jätetty soveltamisalan ulkopuolelle)
- välimiesmenettelyn jättämiseen asetuksen ulkopuolelle[8].

Välimiesmenettelyn jättäminen asetuksen ulkopuolelle

Välimiesmenettelyyn liittyvät asiat ovat olleet asetuksen soveltamisalan ulkopuolella Brysselin yleissopimuksen hyväksymisestä (vuonna 1968) lähtien. Asetuksessa kuitenkin vahvistettiin tätä ulkopuolelle jättämistä lisäämällä johdanto-osan 12 kappaleeseen asiaa koskeva täsmennys ja 73 artiklan 2 kohtaan asiaa koskeva säännös. Tavoitteena oli välttää mahdollinen päällekkäisyys ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehdyn yleissopimuksen[9], jäljempänä 'New Yorkin yleissopimus', kanssa.

Unionin tuomioistuin päätti vuonna 2022 asiassa *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association* (C-700/20) Bryssel I -asetuksen nojalla, että välitystuomion osalta annettu ristiriidassa oleva tuomio voi estää toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamisen Bryssel I -asetuksen 34 artiklan 3 kohdan (asetuksen 45 artikla) perusteella. Tuomioistuin kuitenkin katsoi, että tunnustamisesta kieltäytymisen peruste oli sovellettavissa vain, jos välitystuomion sisällöstä olisi voitu antaa tuomio Bryssel I -asetuksen sääntöjen mukaisesti. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että tuomioistuin ei tehnyt tätä päätöstä välitystuomion kanssa ristiriidassa olevan ulkomaisen tuomion perusteella vaan ainoastaan viittamaalla välitystuomion vahvistavaan tuomioon. Tuomioistuimen mukaan tällaisen ristiriidan perusteella ei kuitenkaan voida soveltaa oikeusjärjestyksen perusteita koskevaa poikkeusta.

Tutkimuksessa tilanteesta saatiin vaihteleva kuva. Enemmistöllä vastaajista ei ollut vaikeuksia soveltaa tätä ulkopuolelle jättämistä. Kahdeksan jäsenvaltion kansallinen oikeuskäytäntö osoittaa kuitenkin, että välimiesmenettelyä koskeva poikkeus kattaa paitsi välitystuomioiden myös välitystuomiot vahvistavien tuomioiden tunnustamisen ja täytäntöönpanon. Tämä käytäntö näyttäisi olevan ristiriidassa tuomioistuimen asiassa *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association* antaman tuomion kanssa.

Unionin tuomioistuimen tuomiossa viitataan myös toiseen ongelmaan eli vireilläolosäännön puuttumiseen välimiesmenettelyistä. Välitystuomioiden tai tällaiset tuomiot vahvistavien tuomioiden ja muiden tuomioiden välisten ristiriitojen riski todennäköisesti pienenisi tai jopa poistuisi, jos asetuksessa olisi selkeä ensisijaisuussääntö tällaisia tilanteita varten.

Mahdollisessa tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin näin ollen tutkia tarkemmin, voidaanko asetuksella ratkaista tietyt käytännön tilanteet, esimerkiksi säätämällä selkeästä vireilläolosäännöstä, joka voisi estää ristiriitatilanteet välitystuomion tai sen vahvistavan tuomion ja muun tuomion välillä.

2.2. Määritelmät (2 ja 3 artikla)

Asetuksen 2 artiklassa määritellään muun muassa tuomio, tuomioistuimessa tehty sovinto ja virallinen asiakirja.

---

[8] Tätä kohtaa analysoidaan tarkemmin jäljempänä. Kolmea muuta asiaa käsitellään tarkemmin tähän kertomukseen liitetyn komission yksiköiden valmisteluasiakirjan osassa I.

[9] Yleissopimus ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta hyväksyttiin 10. kesäkuuta 1958, ja se tuli voimaan 7. kesäkuuta 1959 (330 UNTS 38).

Käsitteen ”tuomio” määritelmässä viitataan mihin tahansa sellaiseen oikeuslaitoksen päätökseen, miksi sitä kutsutaankin, jonka ”jäsenvaltion tuomioistuin” on antanut. Asetuksessa ei määritellä tuomioistuimen käsitettä.

Asetuksen uutena piirteenä oli, että 2 artiklan a alakohdassa laajennettiin nimenomaisesti tuomion määritelmä kattamaan tietyntyyppiset väliaikaiset toimenpiteet, myös turvaamistoimet. Jotta nämä toimenpiteet voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön muissa jäsenvaltioissa, kahden ehdon on kuitenkin täytyttävä.

Ensinnäkin väliaikaisten toimenpiteiden liikkuvuus rajoitetaan sellaisen tuomioistuimen määräämiin toimenpiteisiin, joka on asetuksen nojalla toimivaltainen käsittelemään pääasian. Tämä tarkoittaa, että tuomioistuimet, jotka ovat kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaisia käsittelemään pääasian, voivat edelleen määrätä väliaikaisia toimenpiteitä, mutta tällaisia päätöksiä ei voida asetuksen nojalla tunnustaa ja panna täytäntöön ulkomailla.

Toiseksi määritelmässä kodifioidaan olemassa oleva oikeuskäytäntö (ks. esimerkiksi *Denilauler*, asia 125/79) jättämällä puhtaasti ex parte -toimenpiteet liikkuvuuden soveltamisalan ulkopuolelle. Tämän tuloksena väliaikaiset toimenpiteet voidaan tunnustaa tai panna täytäntöön vain, jos velalliselle on varattu tilaisuus vastata asiassa tai hänelle on annettu tiedoksi toimenpiteet sisältävä päätös ennen täytäntöönpanoa. Väliaikaisten ex parte -toimenpiteiden jättäminen pois asetuksen mukaisesta liikkuvuudesta vaikuttaa aiheuttavan joitakin käytännön ongelmia. Tutkimuksessa kävi esimerkiksi ilmi, että Itävallassa ja Tšekissä useimmat väliaikaiset toimenpiteet ovat ex parte -toimenpiteitä, eikä niitä siksi voida panna täytäntöön asetuksen nojalla. Yleisemmin voidaan todeta, että nykyjärjestelmä suosii vastaajan prosessuaalisten oikeuksien suojaa, mutta vaikeuttaa väliaikaisten toimenpiteiden keskeistä osatekijää eli kykyä panna toimenpiteet nopeasti ja tehokkaasti täytäntöön. Nykyjärjestelmässä velkojan on valittava, haluaako se hyödyntää ex parte -menettelyn yllätysvaikutuksen, jolloin toimenpiteiden täytäntöönpanokelpoisuus rajoittuu jäsenvaltioon, jossa ne on myönnetty, vai haluaako se saada päätöksen, joka on liikkuva mutta jonka on perustuttava velallisen kuulemiseen (ja siten varoittamiseen) etukäteen.

Toinen ongelma liittyy viranomaisiin, jotka on 3 artiklassa nimenomaisesti nimetty tuomioistuimeksi asetuksen tarkoituksissa. Asiassa *Pula Parking* (C-551/15) tarkasteltiin, kuuluvatko kroatialaiset notaarit asetuksessa tarkoitetun tuomioistuimen käsitteen piiriin. Unionin tuomioistuin katsoi, ettei näin ollut, ja ilmoitti aiemman oikeuskäytännön mukaisesti (*Denilauler*, 125/79) tärkeimmäksi syyksi kontradiktoristen menettelyjen puutteen. On syytä ottaa huomioon, että Kroatian menettely on hyvin samankaltainen kuin asetuksen 3 artiklan a alakohdassa mainittu Unkarissa käytössä oleva notaarin maksamismääräystä koskeva yksinkertaistettu menettely. Ei siis ole yllättävää, myöskään yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta, että suurin osa tuomioistuimen käsitettä ongelmallisena pitäneistä vastaajista oli Kroatiasta ja että osa jäsenvaltioista totesi, että jos asetusta muutettaisiin tai se laadittaisiin uudelleen, ne haluaisivat lisätä uusia yksikköjä 3 artiklan mukaisiin poikkeuksiin. Valtaosalla tutkimukseen vastanneista ei ollut asetuksessa esitettyihin määritelmiin liittyviä ongelmia.

Asetuksen mahdollisessa tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin näin ollen tutkia tarkemmin tätä asiaa, myös mahdollisuutta antaa määritelmä tai kuvaus käsitteelle ”tuomioistuin”. Tämä toisaalta parantaisi asetuksen vaikuttavuutta ja toisaalta saattaisi poistaa tarpeen säätää poikkeuksista. Myös väliaikaisten toimenpiteiden käsitettä on tarpeen pohtia tarkemmin erityisesti sen osalta, pitäisikö niihin sisällyttää ex parte -toimenpiteet.

3. TOIMIVALTA

3.1. Toimivaltasääntöjen mahdollinen ulottaminen koskemaan vastaajia, joiden kotipaikka on kolmannessa maassa

Asetuksen II luvussa vahvistettuja toimivaltasääntöjä sovelletaan tapauksiin, joissa vastaajalla on kotipaikka jäsenvaltiossa, lukuun ottamatta tiettyjä erityistilanteita (kuluttajasopimukset, yksittäiset työsopimukset tai tilanteet, joissa tuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta tai asianosaiset ovat valinneet tuomioistuimen). Muissa riita-asioissa, joissa vastaajan kotipaikka on unionin ulkopuolella, toimivalta määräytyy jäsenvaltioiden kansallisten lakien mukaisesti.[10]

Komission vuonna 2010 esittämässä Bryssel I -asetuksen uudelleenlaatimista koskevassa ehdotuksessa[11] ehdotettiin asetuksen ulottamista koskemaan myös toimivaltaa riita-asioissa, joissa vastaajien kotipaikka on unionin ulkopuolella. Lainsäädäntöprosessin aikana katsottiin, että tällainen ratkaisu olisi tarkoituksenmukainen esimerkiksi silloin, kun yhtä sopimuksen osapuolista pidetään heikompana osapuolena (kuten kuluttajasopimuksissa tai työsopimuksissa), mutta että monenvälinen ratkaisu olisi parempi yleisellä soveltamistasolla. Tuohon aikaan tällainen monenvälinen ratkaisu olisi voinut olla mahdollinen erityisesti kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin puitteissa.

Tällainen ratkaisu olisi voitu saavuttaa tuolloin käynnissä olleissa neuvotteluissa, joiden tuloksena vuonna 2019 lopulta hyväksyttiin ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa tehty yleissopimus (tuomioita koskeva Haagin yleissopimus). Yleissopimus ei kuitenkaan sisällä toimivaltaa koskevia suoria perusteita, vaan toimivaltaan viitataan siinä vain epäsuorasti, tunnustamisen ja täytäntöönpanon ennakkoedellytyksenä. Haagin konferenssissa pyritään edelleen edistämään toimivaltaa koskevia asioita, mutta tämä työ tuskin johtaa toimivaltaa koskeviin suoriin perusteisiin sovellettavaan sitovaan monenväliseen ratkaisuun.

Tällaisten sääntöjen puuttuminen asetuksesta aiheuttaa useita haasteita.[12] Ensinnäkin jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa on suuria eroja, minkä vuoksi nykyinen tilanne aiheuttaa eriarvoisuutta oikeussuojan saatavuuden suhteen ja luo eriarvoiset toimintaedellytykset EU:n yrityksille ja EU:n ulkopuolisille yrityksille ja kansalaisille, jotka osallistuvat kansainvälisiin (EU:n ulkopuolisiin) liiketoimiin, pelkästään sen mukaan, missä heidän kotipaikkansa on. Toisissa jäsenvaltioissa olevat asianosaiset voivat nostaa kanteen kolmansissa maissa olevia vastaajia vastaan monenlaisten – toisinaan myös eksorbitanttien – toimivaltaperusteiden perusteella, kun taas toisissa jäsenvaltioissa olevilla muilla asianosaisilla saattaa olla käytössään vähemmän toimivaltaperusteita kanteen nostamiseksi tällaisia asianosaisia vastaan.[13] Eriarvoisuutta pahentaa entisestään se, että tarkasteltavana olevat tuomiot voidaan asetuksen perusteella tunnustaa ja panna täytäntöön kaikkialla unionissa, vaikka tuomion antaneen tuomioistuimen toimivalta olisi liiallinen.

Lisäksi tämä tilanne näyttää vaikuttavan kielteisesti kaupallisiin ja ihmisoikeuksia koskeviin riitoihin. Tämän tyyppisissä riita-asioissa uhrit[14] usein haluaisivat nostaa kanteen sekä

[10] Ks. asetuksen 6 artikla.

[11] Ks. ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla, 14.12.2010, COM(2010) 748 final.

[12] Kuten tutkimuksen yhteydessä toteutetuissa kuulemisissa vahvistettiin.

[13] Tämä voisi olla merkityksellistä esimerkiksi tapauksissa, joissa vaikuttajat, joiden kotipaikka on EU:n ulkopuolella, osallistuvat tuotteiden markkinointiin EU:ssa sijaitseville ostajille mutta eivät ole kyseisten tuotteiden myyjiä.

[14] Riippumatta siitä, oliko uhrin kotipaikka EU:ssa vai sen ulkopuolella.

sellaista ulkomaista yritystä vastaan, jonka kotipaikka on EU:n ulkopuolella, että määräysvaltaa käyttävää, usein EU:hun sijoittautunutta emoyhtiötä vastaan. Eri jäsenvaltioissa sovelletaan erilaisia sääntöjä mahdollisuuteen käyttää toimivaltaa kolmannen maan tytäryhtiöön emoyhtiön kotipaikassa. Tämä tilanne aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta ja asettaa jälleen kerran EU:n asianosaiset, tässä tapauksessa sekä kantajan että vastaajana olevan EU:ssa sijaitsevan emoyhtiön, eriarvoiseen asemaan. Asetuksen 8 artiklan voimassa olevat säännöt mahdollistavat menettelyn keskittämisen paikkaan, jossa jollakin vastaajista on kotipaikka. Näitä sääntöjä ei sovelleta, jos jonkin vastaajan kotipaikka on EU:n ulkopuolella (ks. *Sapir ym.*, C-645/11). Jos kansallisissa säännöissä ei sallita menettelyjen keskittämistä, vireillä saattaa siis olla kaksi rinnakkaista asiaa, toinen EU:ssa sijaitsevaa emoyhtiötä vastaan ja toinen kolmannessa maassa sijaitsevaa tytäryhtiötä vastaan. Tällöin riskinä on, että tuomiot ovat ristiriidassa keskenään.

Tutkimuksen perusteella toimivaltasääntöjen ulottamiseen koskemaan vastaajia, joiden kotipaikka on kolmannessa maassa, suhtauduttiin vaihtelevasti. Monilla vastaajilla ei ollut kantaa siihen, oliko tällaisten sääntöjen puute ongelma. Valtaosa jäsenvaltioista ei pitänyt sääntöjen puuttumista ongelmana, mutta osa arvosteli nykytilannetta siitä, että se lisäsi liiketoimikustannuksia ja monimutkaisuutta kantajien, alan toimijoiden ja oikeuslaitoksen kannalta.

Asetuksen mahdollisessa tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin näin ollen tutkia tarkemmin mahdollisuutta ulottaa toimivaltasäännöt koskemaan riita-asioita, joissa vastaajilla ei ole kotipaikkaa unionissa.

3.2. Erityinen toimivalta (7–9 artikla)

Tutkimuksesta ja JUDGTRUST-hankkeen kansallisista raporteista käy ilmi, että erityistä toimivaltaa koskevista säännöistä eniten käytetään 7 artiklaa, kun taas 8 artiklaa sovelletaan harvoin[15] ja 9 artiklan käytöstä ei ole lähes ollenkaan käytännön kokemusta tai keskustelua[16].

Asetuksen 7 artiklaa muutettiin vain hieman edellisen uudelleenlaadintaprosessin aikana, ja kansalliset tuomioistuimet soveltavat sitä edelleen laajasti. Näin ollen unionin tuomioistuimelle on esitetty siitä enemmän ennakkoratkaisupyyntöjä kuin mistään muusta asetuksen säännöksestä.

Suurin osa jäsenvaltioista ilmoitti, ettei 7 artiklan soveltamisessa ole ongelmia. Tutkimuksen mukaan 7 artiklan 3–7 alakohdan toimintaan liittyviä ongelmia ei raportoitu[17], koska näitä kohtia sovelletaan edelleen harvoin käytännössä. Useista kansallisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämistä ennakkoratkaisupyynnöistä ja useiden jäsenvaltioiden vastauksista käy kuitenkin ilmi, että 7 artiklan 1 ja 2 alakohtaan liittyy useita merkittäviä ongelmia:

- käsitteen ”sopimusta koskevat asiat” soveltamisalan yhä laajempi tulkinta
- sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanopaikan määrittäminen
- vahingon aiheutumispaikan määrittäminen, kun kyseessä on puhdas varallisuusvahinko

[15] On kuitenkin huomionarvoista, että unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi hiljattain saatettujen asioiden perusteella 8 artiklan 1 kohdan käyttö on lisääntynyt kartelliasioissa. Kertomukseen liitetyn komission yksiköiden valmisteluasiakirjan osassa I on kattava analyysi 8 artiklan 1 kohdan soveltamisesta.

[16] Tästä syystä tässä kertomuksessa ei tarkastella 9 artiklan soveltamista.

[17] Lukuun ottamatta muutamissa jäsenvaltioissa käytyjä teoreettisia keskusteluja 7 artiklan 4 ja 5 alakohdasta.

- mosaiikkiperiaatteen soveltaminen asioissa, joissa on loukattu oikeutta yksityisyyteen.

3.2.1. 7 artiklan 1 alakohta

Asetuksen 7 artiklan 1 alakohdassa vahvistetaan erityistä toimivaltaa koskeva sääntö sopimusvelvoitteita koskevissa riita-asioissa. Siinä ei kuitenkaan määritellä sopimusta koskevia asioita eikä anneta siitä lisätietoa.

Unionin tuomioistuimen viimeaikaiset tuomiot esimerkiksi asioissa *flightright GmbH* (yhdistetyt asiat C-274/16, C-447/16 ja C-448/16) ja *Feniks* (C-337/17) osoittavat, että käsitettä ”sopimusta koskevat asiat” tulkitaan laajasti. Käsite ulottuu toimiin, jotka voidaan yhdistää sopimukseen, vaikka menettelyn osapuolet eivät olisi tehneet sopimusta[18], vaikka sopimus olisi riidanalainen tai mitätön tai vaikka sopimus olisi tehty muiden kuin menettelyn osapuolten välillä.

Tutkimuksesta ja kansallisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämistä ennakkoratkaisupyynnöistä käy ilmi, että käsitteen ”sopimusta koskevat asiat” laaja tulkinta voi joissakin tapauksissa aiheuttaa käytännön ongelmia. Näin on erityisesti silloin, kun tällainen tulkinta eroaa samankaltaisten kansallisten käsitteiden tulkinnasta tai kun sen yhteensovittamista 7 artiklan 1 alakohdan taustalla olevien läheisyys- ja ennustettavuusperiaatteiden kanssa pidetään haastavana. Tältä osin vaikuttaa siltä, että käsitteen ”sopimusta koskevat asiat” laaja tulkinta voisi aiheuttaa merkittävää oikeudellista epävarmuutta kolmansille osapuolille, jotka saattavat joutua kanteen kohteeksi sellaisessa sopimuksen täytäntöönpanopaikassa, josta he eivät olleet tietoisia. Tämä huoli on erityisen merkityksellinen actio pauliana -kanteissa, joita asiassa *Feniks* (C-337/17) annetun tuomion mukaan pidetään myös sopimusta koskevina asioina.

Kun kansallinen tuomioistuin päättää, että tilanne kuuluu 7 artiklan 1 alakohdan soveltamisalaan eli on sopimusta koskeva asia, sen on määritettävä sopimusvelvoitteen täytäntöönpanopaikka. Tämä vaikuttaa haastavalta, koska unionin tuomioistuimen tietyissä asioissa antamia ratkaisuja[19] ei aina voida ulottaa koskemaan asioita, joissa asiayhteys on erilainen. Tämä koskee varsinkin tilanteita, joihin liittyy useita täytäntöönpanopaikkoja ja useita velvoitteita, tai sopimuksia, joihin ei liity tavaroiden fyysistä siirtoa ja jotka ovat yhä tärkeämpiä digitaalitaloudessa (esimerkiksi digitaalisten palvelujen tai digitaalisen sisällön, myös datan, tarjoamista koskevat sopimukset). Jälkimmäistä näkökohtaa havainnollistaa hiljattain asiassa *VariusSystems* (C-526/23) annettu tuomio, jossa oli määritettävä sellaisen sopimuksen täytäntöönpanopaikka, jonka nojalla Itävallassa toiminut kantaja kehitti ja toimitti ohjelmiston Saksassa sijainneelle vastaajalle Saksan testauskeskuksien käyttöön covid-19-seulontatestien analysointia varten. Tässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oli epävarma siitä, oliko täytäntöönpanopaikka Itävalta, jossa ohjelmiston perustana olevaa luovaa henkistä työtä (’ohjelmointi’) suoritetaan ja johon yritys on sijoittautunut, vai Saksa, jossa ohjelmisto toimitetaan asiakkaalle ja jossa siihen otetaan yhteys ja sitä käytetään.

Kansalliset tuomioistuimet pyytävät edelleen unionin tuomioistuimelta ohjeita 7 artiklan 1 alakohdan soveltamiseen joka kerta, kun pääasian tilanne poikkeaa tuomioistuimen aiemmin käsittelemistä asioista. Tämä viittaa siihen, että täytäntöönpanopaikan määrittämiseen

[18] Esimerkiksi tapauksissa, joissa matkustaja pyytää lennosta vastaavaa lentoliikenteen harjoittajaa maksamaan korvauksen viivästyneestä lennosta, vaikka sopimus oli tehty eri liikenteenharjoittajan kanssa.

[19] Ks. tältä osin tuomio 3.5.2007, *Color Drack*, C-386/05, ECLI:EU:C:2007:262, tuomio 9.7.2009, *Rehder*, C-204/98, ECLI:EU:C:2009:439 ja tuomio 11.3.2010, *Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH v. Silva Trade SA*, C-19/09, ECLI:EU:C:2010:137.

asioissa, joihin liittyy useita täytäntöönpanopaikkoja, saatetaan tarvita yleisempiä ohjeita, erityisesti koska 7 artiklan 1 alakohdassa vahvistettua sääntöä sovelletaan paitsi kansainväliseen toimivaltaan myös jäsenvaltion sisäiseen alueelliseen toimivaltaan.[2021].

Täytäntöönpanopaikan määrittämisen osalta tutkimuksessa selvisi, että osa jäsenvaltioista pitää 7 artiklan 1 alakohdan rakennetta monimutkaisena. Kyseisen alakohdan b alakohdassa vahvistetaan itsenäinen täytäntöönpanopaikkaa koskeva käsite kahdelle sopimustyypille (myynti ja palvelut), kun taas c alakohdassa pidetään muun tyyppisten sopimusten osalta voimassa harvoin käytetty Tessili-sääntö, vaikka kyseistä sääntöä pidetään erityisen monimutkaisena ja käytäntöön soveltumattomana. Asiassa *Tessili* (12/76) annetun tuomion mukaisesti kansallisten tuomioistuinten on määritettävä täytäntöönpanopaikka sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella, jos asianomaisten välillä ei ole asiasta sopimusta. Tämä tarkoittaa, että kansallisten tuomioistuinten on jo toimivaltaa arvioidessaan käytävä läpi useita vaiheita: niiden on ensinnäkin määritettävä, mikä on kanteen perusteena oleva velvoite, ja toiseksi, mitä aineellista oikeutta sovelletaan lainvalintasääntöjen perusteella. Vasta sen jälkeen tuomioistuimet voivat soveltaa kansallista aineellista oikeutta määrittääkseen täytäntöönpanopaikan.

Asetuksen tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin selvittää mahdollisuuksia yksinkertaistaa 7 artiklan 1 alakohdan sääntöjä täytäntöönpanopaikasta.

3.2.2. 7 artiklan 2 alakohta

Siinä missä 7 artiklan 1 alakohta koskee sopimusvelvoitteita, 7 artiklan 2 alakohdassa vahvistetaan sopimukseen perustumattomaan vahingonkorvaukseen sovellettavat erityistä toimivaltaa koskevat säännöt. Käsitteen ”sopimukseen perustumaton vahingonkorvaus” itsenäinen tulkinta on aiheuttanut joitakin vaikeuksia[22], mutta 7 artiklan 1 ja 2 alakohdanvälinen soveltamisalojen rajaaminen ei ole aiheuttanut merkittäviä ongelmia käytännössä. Tämä johtuu osittain unionin tuomioistuimen asiassa *Wikingerhof* (C-59/19)[23] hiljattain antamista kattavista ohjeista.

---

[20] Alankomaalaisella tuomioistuimella oli samankaltaisia ongelmia 7 artiklan 2 alakohdan soveltamisessa asioissa, joissa vahinkoa aiheutuu useissa paikoissa, sen hiljattain tekemässä ennakkoratkaisupyynnössä (*Apple*, C-34/24).

[21] Tutkimuksen mukaan tällaisissa asioissa (ja yleisemmin kaikissa asioissa, joissa täytäntöönpanopaikan määrittäminen on vaikeaa) eräät tutkijat ehdottavat, että 7 artiklan 1 alakohta poistettaisiin kantajien käytöstä. He ehdottavat vaihtoehdoksi, että 7 artiklan 1 alakohdan kriteeri korvataan kantajan kotipaikalla edellyttäen, että useat ehdot täyttyvät.

[22] Useat jäsenvaltiot ilmoittivat, että ne pitävät tätä itsenäistä tulkintaa monimutkaisena ja epäjohdonmukaisena ja katsovat, että se aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta. Unionin tuomioistuin esimerkiksi päätti asiassa *Brogsitter* (C-548/12), että tarkasteltavana ollutta vahingonkorvauskannetta oli pidettävä sopimusta koskevana asiana, vaikka kansallisen oikeuden mukaan se perustui deliktiin. Lisäksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yksi Rooma II -asetuksen soveltamisalaan kuuluva käsite (sopimuksentekotuottamus, culpa in contrahendo) kuuluu asetuksen 7 artiklan 2 alakohdan soveltamisalaan, kun taas toinen käsite (perusteeton etu) ei kuulu.

[23] Asiassa annetun tuomion 32 ja 33 kohdassa unionin tuomioistuin vahvisti, että kanteessa on kyse sopimusta koskevasta asiasta, jos vastaajan ja kantajan välisen sopimuksen tulkitseminen näyttää välttämättömältä sen toteamiseksi, onko toiminta, johon kantaja väittää vastaajan syyllistyneen, sääntöjenmukaista vai sääntöjenvastaista. Näin on esimerkiksi silloin, kun kanne perustuu sopimusehtoihin tai sellaisiin oikeussääntöihin, joita sovelletaan kyseisen sopimuksen vuoksi. Sen sijaan silloin, kun kantaja vetoaa kannekirjelmässään sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskeviin sääntöihin eli laissa asetetun velvoitteen rikkomiseen ja kun asiassa ei vaikuta olevan välttämätöntä tutkia vastaajan kanssa tehdyn sopimuksen sisältöä sen toiminnan, josta viimeksi mainittua moititaan, sääntöjenmukaisuuden tai sääntöjenvastaisuuden arvioimiseksi, koska kyseinen velvoite kuuluu vastaajalle tästä sopimuksesta riippumatta, kanteen perusteessa on kyse asetuksen 7 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetusta sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevasta asiasta.

Vahingon aiheutumispaikan määrittäminen, kun kyseessä on puhdas varallisuusvahinko, ja mosaiikkiperiaatteen noudattaminen asioissa, joihin liittyy henkilöoikeuksien loukkaaminen, vaikuttavat aiheuttavan eniten ongelmia 7 artiklan 2 alakohdan soveltamisessa.

- *Puhtaan varallisuusvahingon aiheutumispaikkakunta*

Unionin tuomioistuimella on puhtaan varallisuusvahingon aiheutumispaikkakunnasta runsaasti oikeuskäytäntöä, joka ei kuitenkaan välttämättä kaikissa tapauksissa tarjoa toivotun tasoista oikeusvarmuutta. Vaikuttaa siltä, että esimerkiksi asioissa *Kolassa* (C-375/13) ja *Universal Music* (C-12/15)[24] annetut tuomiot eivät ole tarjonneet kattavaa ohjausta, vaan kansalliset tuomioistuimet ovat esittäneet edelleen 7 artiklan 2 alakohtaa koskevia selvennyspyyntöjä.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että pelkkää sijoitustilin sijaintia ei voida pitää riittävänä perusteena sen paikan määrittämiseen, missä puhdas varallisuusvahinko aiheutuu. Vielä ei myöskään ole kaikilta osin selkeää ja yhtenäistä toimintatapaa niiden erityisten olosuhteiden osalta, joiden on toteuduttava, jotta tuomioistuimen toimivalta voidaan määrittää asioissa, joihin liittyy vahingon aiheutumispaikka. Tätä havainnollistaa asiassa *Kronhofer* (C-168/02) annettu tuomio, jossa unionin tuomioistuin katsoi, ettei kantajan kotipaikkaa eikä paikkakuntaa, jossa on hänen omaisuutensa keskuspaikka, voida pitää toimivaltaan vaikuttavana tekijänä, jos asiaan liittyvä sijoitustili on muulla lainkäyttöalueella. Tuomiossa ei kuitenkaan ilmoiteta, millainen liittymä olisi riittävä.

Unionin tuomioistuin määritti hiljattain asiassa *VEB* (C-709/19) antamassaan tuomiossa markkinat, joilla vahinko aiheutui, ja päätti, että vain sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa pörssissä noteerattu yhtiö on täyttänyt lakisääteisen tiedonantovelvollisuuden, ovat kansainvälisesti toimivaltaisia. Samalla se hylkäsi sijoitustileillään taloudellista vahinkoa kärsineiden osakkeenomistajien asuinpaikan käytön ratkaisevana tekijänä määritettäessä, missä vahinko on aiheutunut. Ei kuitenkaan ole täysin selvää, onko kansallisten tuomioistuinten edelleen otettava huomioon nämä kaksi perustetta määrittäessään paikkaa, jossa puhdas varallisuusvahinko on ilmennyt.

Epävarmuus perusteista, jotka kansallisten tuomioistuinten on otettava huomioon määrittäessään puhtaan varallisuusvahingon paikkaa kansainvälistä ja alueellista toimivaltaa koskeviin tarkoituksiin, ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön selkeyden puute tässä asiassa eivät ole toivottuja ja aiheuttavat riskin siitä, että asetuksen 7 artiklan 2 alakohtaa sovelletaan epäyhdenmukaisesti. Tästä syystä on ehdotettu, että puhtaiden varallisuusvahinkojen yhteydessä evättäisiin valinnanvapaus paikkakunnan, missä vahingon aiheuttanut tapahtuma sattui, ja paikkakunnan, missä vahinko ilmeni, välillä ja annettaisiin toimivalta vain sen paikkakunnan tuomioistuimille, missä vahingon aiheuttanut tapahtuma sattui (locus delicti commissi).[25] Tässä yhteydessä olisi kuitenkin pidettävä mielessä, että

[24] Sekä asiassa *Kolassa* että asiassa *Universal Music* asianosainen, jolle aiheutui puhdasta varallisuusvahinkoa epäsuotuisan sopimuksen seurauksena, haki sopimukseen perustumattomia vahingonkorvauksia kolmannelta osapuolelta, joka ei ollut sopimuspuoli mutta oli vastuussa epäsuotuisasta sopimuksesta ja seurausvahingosta. Unionin tuomioistuin päätti asiassa *Kolassa*, että sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa sijoittajan kotipaikka on ja jossa vahinkoa kärsinyt pankkitili sijaitsee, ovat toimivaltaisia käsittelemään rajat ylittäviä sopimukseen perustumattomia kanteita, jotka koskevat puhdasta varallisuusvahinkoa. Asiassa *Universal Music* unionin tuomioistuin totesi, ettei riitä, että tarkastellaan pelkästään, millä paikkakunnalla se pankkitili sijaitsee, jolla taloudellinen tappio suoraan ilmeni.

[25] Ks. julkisasiamies Sánchez-Bordonan ratkaisuehdotus 17.12.2020, *VEB*, 33 kohta.

Rooma II -asetuksen[26] mukaan vain se maa, missä vahinko aiheutuu, voi määrittää sovellettavan lainsäädännön.

- *Henkilöoikeuksien loukkaaminen*

Henkilöoikeuksien suojan suhteen suurimmat ristiriidat koskevat vahingon aiheutumispaikkaa koskevan kriteerin soveltamista julkaisuihin ja niin kutsuttua mosaiikkiperiaatetta, joka vahvistettiin ensimmäisen kerran asiassa *Shevill* (C-68/93) paperijulkaisujen osalta ja jota on myöhemmin laajennettu verkkojulkaisuihin. Unionin tuomioistuin katsoi asiassa *Shevill*, että asetuksen 7 artiklan 2 alakohdassa osoitetaan toimivalta kunkin sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimille, jonka alueella julkaisua on jaettu ja missä vahingonkärsijä väittää maineensa kärsineen vahinkoa, kun on kyse vahingon ilmenemispaikasta, mutta vain kyseisen valtion alueella aiheutuneiden vahinkojen osalta, ei maailmanlaajuisten vahinkojen osalta.[27] Asiassa *eDate* (C-509/09 ja C-161/10) mosaiikkiperiaate ulotettiin koskemaan henkilöoikeuksien loukkaamista verkossa. Verkkosisältöä koskevissa asioissa katsottiin kuitenkin, että sen paikan tuomioistuimet, missä vahingon kärsineen henkilön intressien keskus sijaitsee[28], ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun koko vahingosta[29]. Verkossa ja verkon ulkopuolella olevan sisällön erottamista on käytännössä vaikea soveltaa, koska suurin osa sanomalehdistä on saatavilla sekä paperisena (verkon ulkopuolella) että verkossa.[30]

Tutkimuksen ja JUDGTRUST-hankkeen tulosten mukaan tutkijat, eräät julkisasiamiehet ja alan toimijat ovat kritisoineet unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä henkilöoikeuksien loukkaamisesta. Kriitikot väittävät, että pelkkä loukkaavan sisällön saatavuus ei riitä perusteeksi toimivallan määrittämiseen vahingon ilmenemispaikan perusteella ja että mosaiikkiperiaatteen soveltaminen johtaa useiden foorumien käyttöön, mikä ei palvele minkään osapuolen oikeutettua etua ja on ristiriidassa ennakoitavuutta ja oikeuslaitoksen moitteetonta toimintaa koskevien tavoitteiden kanssa.[31]

Tämä kritiikki on erityisen merkityksellistä julkisen osallistumisen vastaisia strategisia häirintäkanteita (SLAPP-kanteet) koskevan ilmiön yhteydessä. Tätä ilmiötä pyritään torjumaan hiljattain annetulla SLAPP-kanteiden vastaisella direktiivillä[32]. SLAPP-kanteissa käytetään oikeudenkäyntejä väärin, koska kanteiden tavoitteena ei ole aidosti käyttää oikeutta

---

[26] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 864/2007, annettu 11 päivänä heinäkuuta 2007, sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma II).

[27] Tällaisesta vahingosta voidaan hakea korvausta vain jäsenvaltiossa, jossa vastaajalla on kotipaikka (4 artikla) tai jossa vahingon aiheuttanut tapahtuma sattui (7 artiklan 2 alakohta).

[28] Tämän katsotaan viittaavan tarkemmin paikkakuntaan, jossa asianomainen henkilö saa tärkeimmän taloudellisen, poliittisen, sosiaalisen tai suhteisiin perustuvan hyödyn maineestaan.

[29] Tämä vahvistettiin asioissa *Bolagsupplysningen* (C-194/16), *Mittelbayerischer Verlag* (C-800/19) ja *Gtflix Tv v. DR* (C-251/20), ja tätä tukee se tosiseikka, että kaikkien muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimet, joissa tiedot olivat käytettävissä, ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun vain kyseisessä jäsenvaltiossa aiheutuneesta vahingosta. Unionin tuomioistuin on edelleen selventänyt, että vain tuomioistuimet, jotka ovat toimivaltaisia koko vahingon suhteen, voivat antaa päätöksiä väitetysti mustamaalaavan sisällön poisto- ja oikaisupyynnöistä, koska vahinkojen määrä ei ole näissä pyynnöissä erotettavissa jäsenvaltioittain.

[30] Tämän tuloksena tuomioistuinten on selvitettävä intressien keskuksessa, onko vahinko aiheutettu verkossa (jolloin vahingonkorvausta voidaan hakea maailmanlaajuisesti) vai verkon ulkopuolella (jolloin vahingonkorvausta voidaan hakea vain yksittäisessä jäsenvaltiossa), mikä on haastavaa.

[31] Useimmat jäsenvaltiot ovat puolestaan pyytäneet unionin tuomioistuimelta tai lainsäätäjältä ohjeita vahinkojen määrän käytännön määrittämisestä sekä vakinaisen asuinpaikan ja intressien keskuksen erottamisesta.

[32] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1069, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024, julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä (”julkiseen keskusteluun osallistumista vastustavat strategiset kanteet”) (EUVL L, 2024/1069, 16.4.2024).

saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi, vaan niitä käytetään vastaajan pelottelun välineenä. Menettelyjen perusteet voivat olla monenlaisia, mutta yleisimpiä ovat väitteet, jotka liittyvät kunnianloukkaukseen tai muihin yksityisyyden suojaa koskevien oikeuksien loukkauksiin. Kunnianloukkauskanteiden, joissa haetaan vahingonkorvauksia tai kieltomääräyksiä, kohteena ovat usein toimittajat, ja niillä voidaan tarkoituksellisesti pyrkiä hiljentämään kritiikki tai estämään tiedotusvälineitä harjoittamasta valvontatehtäväänsä. Mosaiikkiperiaatteen soveltaminen saattaa helpottaa tällaista oikeudellista häirintää, sillä periaatteen soveltamisen seurauksena kantajan saatavilla on paljon oikeudenkäyttöalueita myös samanaikaisesti, jolloin kantaja voi kuluttaa vastaajan resursseja. Tästä syystä komissio vahvisti SLAPP-kanteiden vastaisesta direktiivistä käytyjen neuvottelujen aikana ilmoituksella, että se tutkisi tätä asiaa tarkemmin asetuksen tulevan uudelleentarkastelun yhteydessä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että 7 artikla toimii yleisesti ottaen hyvin. Useista kansallisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämistä ennakkoratkaisupyynnöistä, joita jäsenvaltioiden vastaukset tukevat, käy kuitenkin ilmi, että 7 artiklan 1 ja 2 alakohdan soveltamiseen liittyy ongelmia. Suurimpia ongelmia 7 artiklan 1 alakohdan soveltamisessa ovat käsitteen ”sopimusta koskevat asiat” laaja tulkinta ja täytäntöönpanopaikan määrittäminen. Keskusteluissa 7 artiklan 2 alakohtaa korostuivat vaikeudet, jotka liittyvät vahingon aiheutumispaikan määrittämiseen silloin, kun kyseessä on puhdas varallisuusvahinko, ja siihen, että mosaiikkiperiaatetta sovelletaan edelleen asioissa, joissa on loukattu oikeutta yksityisyyteen. Asetuksen tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin näin ollen harkita tapoja yksinkertaistaa ja nykyaikaistaa 7 artiklan 1 ja 2 alakohtaa.

3.3. Kuluttajasopimuksiin sovellettavat suojaavaa toimivaltaa koskevat säännöt[33] (17–19 artikla)

Asetuksen 10–23 artiklassa vahvistetaan toimivaltasäännöt, joiden tavoitteena on suojata heikomman osapuolen asemaa vakuutus-, kuluttaja- ja työsopimusasioihin liittyvissä riita-asioissa.

Asetuksella tehostetaan edeltäviin säädöksiin verrattuna tätä suojaa entisestään. Suuri muutos tehtiin laajentamalla henkilöllistä soveltamisalaa 6 artiklan 1 kohdalla ja sen perusteella 18 artiklan 1 kohtaan ja 21 artiklan 2 kohtaan tehdyillä mukautuksilla. Tällä tavoin kuluttajat, joiden kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, ja työntekijät voivat käyttää suojaavaa toimivaltaa koskevia sääntöjä riita-asioissa, joissa vastapuolena on sellaisia elinkeinonharjoittajia ja työnantajia, joiden kotipaikka on EU:n ulkopuolella. Lisäksi 20 artiklan 1 kohtaan tehdyllä muutoksella annettiin työntekijöille mahdollisuus nostaa kanteita useita työnantajia vastaan 8 artiklan 1 kohdan nojalla, minkä myötä muutettiin aiemmin asiassa *Glaxosmithkline* (C-462/06) esitettyä kantaa.[34]

Kuluttajasopimuksiin sovellettavat suojaavaa toimivaltaa koskevat säännöt antavat kuluttajille mahdollisuuden valita joko vastaajan oikeuspaikan tai kantajan oikeuspaikan asetuksen 17 artiklassa tarkoitettujen kuluttajasopimusten osalta. Asetuksen 18 artiklan 2

[33] Toimivaltasääntöjen soveltaminen kuluttajasopimuksiin herätti eniten käytännön kysymyksiä. Siksi näiden sääntöjen soveltamista koskeva analyysi on sisällytetty kertomuksen päätekstiin. Toimivaltasääntöjen soveltamisesta vakuutus- ja työsopimusasioissa tehty analyysi on tähän kertomukseen liitetyn komission yksiköiden valmisteluasiakirjan osassa I.

[34] Lisäksi 26 artiklan 2 kohdassa lisättiin uusi sääntö unionin tuomioistuimen asiassa *ČPP Vienna Insurance Group* (C-111/09) antamasta tuomiosta seuranneeseen sääntöön tuomioistuinta koskevasta hiljaisesta sopimuksesta: asiaa käsittelevän tuomioistuimen on nyt varmistettava, että heikommalle osapuolelle (vastaajalle) annetaan tietoa hänen oikeudestaan kiistää tuomioistuimen toimivalta ja sen tekemättä jättämisen seurauksista.

kohdassa sitä vastoin rajoitetaan mahdollisuus nostaa kanne kuluttajia vastaan pelkästään sen paikkakunnan tuomioistuimiin, joissa heidän kotipaikkansa on.

JUDGTRUST-hankkeen kansallisten raporttien perusteella suurin osa jäsenvaltioista katsoo, että asetuksen säännöillä varmistetaan riittävä kuluttajansuojan taso. Joissakin jäsenvaltioissa tutkijat kuitenkin ehdottavat, että kuluttajansuojan tasoa voitaisiin edelleen parantaa laajentamalla esimerkiksi 17–19 artiklan soveltamisalaa sellaisiin vahingonkorvauskanteisiin, jotka eivät liity erottamattomasti kuluttajan tosiasiallisesti myyjän tai toimittajan kanssa tekemään sopimukseen perustuvaan vastuuseen.

Suojaavaa toimivaltaa koskevien sääntöjen soveltamisessa kuluttajasopimuksiin suurimmat vaikeudet liittyvät seuraaviin seikkoihin:

- kuluttajan käsite
- kaupallisen toiminnan suuntaamisen käsite
- kuljetussopimusten sulkeminen soveltamisalan ulkopuolelle 17 artiklan 3 kohdassa
- toimivaltasääntöjen soveltamattomuus kollektiivisten oikeussuojakeinojen[35] yhteydessä.

a) Kuluttajan käsite ja kuluttajan kotipaikan muutoksen seuraukset

Tutkimuksessa korostettiin haasteita, jotka liittyvät henkilön luokittelemiseen kuluttajaksi.

Unionin tuomioistuin tulkitsee lähtökohtaisesti kuluttajan käsitettä suppeasti ja määrittelee sen suhteessa talouden toimijaan (ammattilaiseen).[36] Tietyissä tapauksissa tuomioistuin näyttää kuitenkin käyttäneen hieman laajempaa tulkintaa. Esimerkiksi asiassa *Petruchová* (C-218/18) tuomioistuin totesi verkkoinvestointien osalta, että pelkkä taloudellinen asiantuntemus ei estä kuluttajan asemaa. Vastaavasti asiassa *Personal Exchange International* (C-774/19) nettipokerin pelaajaa pidettiin kuluttajana, vaikka hän pelasi peliä useita tunteja päivässä ja sai huomattavia voittoja, kunhan hän ei ollut virallisesti rekisteröitynyt tällaisen toiminnan harjoittamista varten eikä tarjonnut tällaista toimintaa kolmansille osapuolille maksullisena palveluna. Asiassa *Schrems* (C-498/16) unionin tuomioistuin katsoi, että Facebook-tilin käyttötarkoituksen muuttaminen yksinomaan muusta kuin ammatillisesta osittain ammatilliseksi ei johda asetuksessa tarkoitetun kuluttajan aseman menettämiseen, edellyttäen, että näiden palvelujen käyttäminen lähinnä muihin kuin ammattiin tai elinkeinotoimintaan liittyviin tarkoituksiin ei tämän jälkeen ole muuttunut käyttämiseksi lähinnä kyseisiin tarkoituksiin. Tuomioistuin katsoi tarkalleen ottaen, että yksityisen Facebook-tilin käyttäjä ei menetä kuluttajan asemaa, kun hän käyttää tiliä siihen, että hän julkaisee kirjoja, pitää esitelmiä, ylläpitää internetsivuja, kerää lahjoituksia ja ottaa vastaan useiden kuluttajien hänelle luovuttamia oikeuksia, jotta niihin vedotaan tuomioistuimessa.

Sitä vastoin asiassa *Wurth Automotive GmbH* (C-177/22) unionin tuomioistuin päätti aiemman asiassa *Gruber* (C-464/01) antamansa tuomion perusteella, että arvioitaessa, voidaanko henkilöä pitää kuluttajana, voidaan myös ottaa huomioon se, oliko kuluttaja todellisuudessa antanut käyttäytymisellään suhteessa tulevaan sopimuskumppaniinsa tälle sellaisen vaikutelman, että hän toimi ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvässä tarkoituksessa, jolloin sopimuskumppani on perustellusti voinut olla tietämätön siitä, että toimen tarkoitus ei liity ammattiin tai elinkeinotoimintaan. Jos näin on, erityisiä

[35] Tätä asiaa käsitellään tämän kertomuksen 6.1 kohdassa.

[36] Ks. tältä osin asiassa *Schrems* (C-498/16) annetun tuomion 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

toimivaltasääntöjä kuluttajasopimusta koskevissa asioissa ei sovelleta, vaikka kuluttajasopimus olisi objektiivisesti tarkasteltuna olemassa.

b) Kaupallisen toiminnan suuntaamisen käsite

Unionin tuomioistuin on katsonut yhdistetyissä asioissa *Pammer* (C-585/08) ja *Hotel Alpenhof* (C-144/09), että seikkoihin, joiden avulla voidaan selvittää, suunnataanko toimintaa jäsenvaltioon, jossa kuluttajan kotipaikka on, kuuluvat ”kaikki selvät ilmaukset tahdosta hankkia asiakkaiksi kyseisen jäsenvaltion kuluttajia”. Tuomiossa esitetään myös suhteellisen kattava (muttei tyhjentävä) luettelo olosuhteista, jotka voidaan ottaa huomioon tätä tarkoitusta varten.[37] Tällaisia olosuhteita ovat kyseessä olevan toiminnan, kuten tietyn matkailutoiminnan, kansainvälinen luonne, puhelinyhteystietojen maininta siten, että ilmoitetaan kansainvälinen suuntanumero, muun päätason verkkotunnuksen kuin sen jäsenvaltion, jossa elinkeinonharjoittajalla on kotipaikka, verkkotunnuksen käyttö, esimerkiksi tunnuksen ”.de” käyttö, tai tunnusten ”.com” tai ”.eu” kaltaisten neutraalien päätason verkkotunnusten käyttö, sellaisten reittien kuvaus, jotka johtavat yhdestä tai useasta muusta jäsenvaltiosta paikkaan, jossa palvelu tarjotaan, sekä sellaisen kansainvälisen asiakaskunnan, joka koostuu asiakkaista, joilla on kotipaikka eri jäsenvaltioissa, maininta erityisesti esittämällä tällaisten asiakkaiden antamaa palautetta.[38]

Kansalliset tuomioistuimet ovat kuitenkin edelleen esittäneet ennakkoratkaisukysymyksiä erilaisista asioista, joihin liittyy palvelujen ja tuotteiden tarjoaminen internetissä.[39] Tämä osoittaa, että asetuksen 17 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun kaupallisen toiminnan suuntaamista koskevan vaatimuksen tulkinta ja soveltaminen on edelleen haastavaa digitaalisessa ympäristössä.

c) Kuljetussopimusten sulkeminen soveltamisalan ulkopuolelle 17 artiklan 3 kohdassa

Asetuksessa vahvistetut kuluttajasopimuksiin sovellettavat toimivaltasäännöt kattavat kaikentyyppiset sopimukset. Ainoasta ulkopuolelle sulkemisesta säädetään 17 artiklan 3 kohdassa, jossa soveltamisalan ulkopuolelle suljetaan kuljetussopimukset, kiinteään hintaan tarjottavia kuljetus- ja majoituspalvelujen yhdistelmiä lukuun ottamatta.

Tämän ulkopuolelle sulkemisen taustalla olevat syyt eivät ole muuttuneet, vaan kansainvälisissä yleissopimuksissa vahvistettuja erityisiä alakohtaisia sääntöjä ja muita kuljetusalaa koskevia EU:n välineitä sovelletaan edelleen. Tutkimuksessa ja kansallisissa raporteissa kävi kuitenkin ilmi, että monet jäsenvaltiot pitävät nykyään ulkopuolelle sulkemista perusteettomana ja vaativat sen poistamista. Eräät jäsenvaltiot ovat sitä mieltä, että kuljetussopimusten ulkopuolelle sulkeminen rajoittaa kuluttajien oikeussuojan toteutumista riita-asioissa, jotka koskevat lentomatkustajien oikeuksia ja erityisesti tapauksia, joissa kuluttajan kotipaikka ei ole lentokoneen lähtö- tai saapumispaikka, jotka ovat täytäntöönpanopaikan perusteella saatavilla olevat oikeuspaikat.

Lisäksi tutkimuksessa kävi ilmi, että kuljetussopimusten ulkopuolelle sulkeminen johtaa asetuksen epäyhdenmukaiseen soveltamiseen jäsenvaltioissa. Useat jäsenvaltiot käyttävät tällaisia sopimuksia koskevan toimivallan määrittämiseen asetuksen yleisiä sääntöjä (Saksa,

[37] Tuomion 80 kohta.

[38] Tuomion 81 kohta.

[39] Asetuksen (EY) N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan osalta ks. tuomiot asioissa *Mühlleitner* (C-190/11), *Emrek* (C-218/12) ja *Hobohm* (C-297/14). Uudempia esimerkkejä ovat ennakkoratkaisupyynnöt asiassa *Commerzbank* (C-296/20), joka koskee Luganon yleissopimuksessa olevan vastaavan määräyksen tulkintaa, ja asiassa *Lännen MCE* (C-104/22), jossa käsitellään tämän käsitteen tulkintaa EU-tavaramerkin yhteydessä.

Tanska, Bulgaria, Alankomaat, Portugali), asetukseen nähden ensisijaisia kansainvälisiä yleissopimuksia (Kypros, Saksa, Unkari, Italia, Portugali) tai kansallisia sääntöjä (Liettua, Portugali).

Jotta voidaan päättää, olisiko ulkopuolelle sulkeminen säilytettävä asetuksessa vai poistettava siitä, on tarpeen arvioida erityisesti, tarjoavatko muut EU:n säädökset tai kansainväliset sopimukset riittävän suojan kuluttajille kansainvälisen toimivallan osalta.

Asetuksessa vahvistetut suojaavaa toimivaltaa koskevat säännöt toimivat yleisesti ottaen hyvin ja tarjoavat riittävän tasoisen kuluttajansuojan. Tiettyjä kuluttajansuojan näkökohtia voitaisiin kuitenkin edelleen selventää oikeuskäytännöllä tai vahvistaa lainsäädäntötoimella uudelleentarkastelun aikana tehtävän tarkemman analyysin perusteella.

3.4. Yksinomainen toimivalta (24 artikla)

Yksinomaista toimivaltaa koskevat pakolliset säännökset, jotka ovat yleisiin sääntöihin verrattuna etusijalla, sisältyvät asetuksen II luvun 6 jaksoon, jossa on vain 24 artikla. Asetuksessa ei muutettu tätä toimivaltajärjestelmää muutoin kuin kodifioimalla asiassa *GAT* (C-4/03) annettu oikeuskäytäntö 24 artiklan 4 kohtaan.

Tutkimuksesta käy ilmi, että jäsenvaltiot eivät havainneet merkittäviä tämän toimivaltajärjestelmän soveltamiseen liittyviä vaikeuksia ja raportoivat vähän asiaan liittyvää kansallista oikeuskäytäntöä. Tärkein kritiikki koskee ainoaa asetuksella tehtyä muutosta eli 24 artiklan 4 kohdan soveltamisalan ulottamista patenttien pätevyyttä koskeviin menettelyihin, kun pätevyys riitautetaan oikeudenkäyntiväitteellä.[40]

Eräät jäsenvaltiot ja julkisasiamies Emiliou[41] ovat arvostelleet asiassa *GAT* annetun oikeuskäytännön kodifiointia 24 artiklan 4 kohdassa siitä, ettei ole selvää, kuuluuko teollisoikeuksien loukkaaminen kohdan soveltamisalaan, siitä, että ratkaisu, jonka unionin tuomioistuin antoi hyvin erityislaatuisessa (epätavallisessa) asiassa, jossa oli kyse siitä, että yhtiö pyysi Saksan tuomioistuimia vahvistamaan, että se *ei* ollut loukannut kahta saksalaisen yhtiön omistuksessa olevaa ranskalaista patenttia (negatiivinen vahvistus), on ulotettu koskemaan tavanomaisia patentin loukkauksia koskevia asioita, siitä, että kohta erottuu yksinomaista toimivaltaa koskevasta järjestelmästä, koska muita 24 artiklan sääntöjä ei sovelleta menettelyihin, joissa niissä viitatut asiat on riitautettu vain oikeudenkäyntiväitteellä, siitä, että se mahdollistaa väärinkäytökset niin kutsuttujen torpedokanteiden kautta, ja siitä, että se heikentää patentinhaltijan oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, menettelyn tehokkuutta koskevan vaatimuksen toteutumista ja oikeuslaitoksen moitteetonta toimintaa.

Lisäksi on kyseenalaistettu, voisiko 24 artiklalla olla vastavuoroinen vaikutus (effet réflexe) ja onko jäsenvaltioiden tuomioistuimilla velvollisuus ratkaista 24 artiklan soveltamisalaan kuuluvat riidat, joissa on vahvat yhteydet kolmansiin maihin. Erityisesti kysymys kuului, annetaanko 24 artiklalla jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuus vai velvollisuus olla ratkaisematta asiaa, vaikka vastaajan kotipaikka on jäsenvaltiossa, tai voiko jäsenvaltion tuomioistuin perustaa toimivaltansa asetuksen muihin sääntöihin tapauksissa, joissa patentti on rekisteröity tai kiinteä omaisuus sijaitsee kolmannessa maassa, kuten tuomioistuin tekee muihin jäsenvaltioihin rekisteröityjen patenttien tai muissa jäsenvaltioissa sijaitsevan kiinteän omaisuuden osalta.

[40] Muutamat jäsenvaltiot raportoivat useista muista 24 artiklan soveltamiseen liittyvistä ongelmista: omaisuuteen kohdistuvien oikeuksien (rights in rem) ja henkilölle kuuluvien oikeuksien (rights in personam) erottamisen vaikeudet ja asiaan liittyvän oikeuskäytännön epäjohdonmukaisuus.

[41] Julkisasiamies Emilioun ratkaisuehdotus 22.2.2024, *BSH Hausgeräte*, C-339/22, ECLI:EU:C:2024:159.

Unionin tuomioistuimen hiljattain asiassa *BSH Hausgeräte* (C-339/22) antama tuomio on antanut vastauksen kysymykseen, joka oli aiemmin jakanut jäsenvaltioiden tuomioistuimet ja tutkijat kahteen vastakkaiseen leiriin. Unionin tuomioistuin selvensi tuomiossa, ettei 24 artiklan 4 kohdalla ole vastavuoroista vaikutusta.[42] Tämä päätelmä voidaan laajentaa koskemaan koko 24 artiklaa.

Unionin tuomioistuin selvensi edelleen asiassa *BSH Hausgeräte* (C-339/22) antamassaan tuomiossa asiassa *GAT* antamaansa tuomiota toteamalla, että vastaajan kotipaikan jäsenvaltion tuomioistuimella, jossa asetuksen 4 artiklan 1 kohdan nojalla on nostettu toisessa jäsenvaltiossa myönnetyn patentin loukkaamista koskeva kanne, säilyy toimivalta käsitellä kyseinen loukkauskanne, kun vastaaja riitauttaa sen yhteydessä patentin pätevyyden mitättömyysväitteellä, ja että toimivalta lausua patentin pätevyydestä kuuluu yksinomaan tämän toisen jäsenvaltion tuomioistuimille.

Yhteenvetona voidaan todeta, että asetuksessa vahvistetut yksinomaisen toimivallan määrittämistä koskevat säännöt toimivat yleisesti ottaen hyvin. Asetuksen tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin kuitenkin harkita uudelleen 24 artiklan 4 kohdan sanamuotoa, jonka tarkoituksena oli kodifioida asiassa *GAT* vahvistettu oikeuskäytäntö, asiassa *BSH Hausgeräte* tapahtuneen viimeaikaisen kehityksen mukaisesti.

4. TUNNUSTAMINEN JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

Asetuksella poistettiin tarve julistaa tuomio täytäntöönpanokelpoiseksi (eksekvatuuri) sen edellytyksenä, että ulkomainen tuomio voidaan panna täytäntöön. Muutoksen perustana on jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus lainkäyttöön. Uusi järjestelmä toimii melko hyvin käytännössä. Se on auttanut vähentämään tuomioistuinten kustannuksia ja työtaakkaa.[43] Erityisesti tunnustamisesta kieltäytymisen perusteiden tulkinnassa on joitakin kansallisia eroja, mutta tämä ei vaikuta tunnustamis- ja täytäntöönpanojärjestelmän yleiseen toimivuuteen. Tuomioistuin on tulkinnut näitä tunnustamisesta kieltäytymisen perusteita johdonmukaisesti vuosien mittaan, eivätkä asetuksen nojalla vireille pannut muutamat asiat muuta tilannetta. Kaiken kaikkiaan (uuteen) tunnustamis- ja täytäntöönpanojärjestelmään liittyviä erityisiä ongelmia ei raportoitu, mutta mahdollisessa tulevassa uudelleentarkasteluprosessissa voi olla syytä pohtia tarkemmin joitakin teknisiä kysymyksiä.

Tunnustamisesta kieltäytymisen perusteiden soveltaminen

Asetuksen 45 artiklassa luetellaan joitakin perusteita, jotka saattavat johtaa tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymiseen. Perusteet vaihtelevat vastaanottavan jäsenvaltion oikeusjärjestyksen loukkaamisesta prosessin asianmukaiseen tiedoksi antamiseen ja poissaolevaan vastaajaan sekä siihen, että tuomio on ristiriidassa muiden tuomioiden kanssa.

Unionin tuomioistuimelle on tehty useita ennakkoratkaisupyyntöjä oikeusjärjestyksen perusteiden käsitteestä. Tuomioistuin jättää tämän käsitteen tulkinnan kansallisille tuomioistuimille, mutta se voi valvoa käsitteen soveltamisen rajoja (*Diageo Brands*, C-681/13). Esimerkiksi asiassa *H Limited* (C-568/20) tuomioistuin vahvisti vakiintuneen oikeuskäytäntönsä, jonka mukaan oikeusjärjestyksen perusteita olisi tulkittava suppeasti ja niitä voitaisiin soveltaa ”vain siinä tapauksessa, että kyseisessä jäsenvaltiossa annetun ratkaisun tunnustaminen on katsottava sellaisen oikeussäännön ilmeiseksi rikkomiseksi, jota

[42] Ruotsin tuomioistuimen esittämät kysymykset koskivat asetuksen 24 artiklan 4 kohdan tulkintaa ja soveltamisalaa patenttiloukkausta koskevassa riita-asiassa, jossa vastaaja tekee väitteen asianomaisten patenttien mitättömyydestä niissä maissa, joissa niitä oli haettu tai ne oli rekisteröity.

[43] Tutkimuksessa vahvistettiin nämä havainnot useissa jäsenvaltioissa, mutta eräät vastaajat korostivat myös sitä, että vaikutus jäi vähäisemmäksi pääosin tunnustamisesta kieltäytymisen perusteiden vuoksi.

pidetään vastaanottavan valtion oikeusjärjestyksessä olennaisen tärkeänä, tai sellaisen oikeuden ilmeiseksi loukkaamiseksi, jota pidetään tässä oikeusjärjestyksessä perustavanlaatuisena". Uudemmassa asiassa (*Real Madrid Club de Fútbol*, C-633/22) tuomioistuin katsoi, että EU:n perusoikeuskirjan mukaisen perusoikeuden ilmeinen loukkaaminen voi olla vastoin oikeusjärjestyksen perusteita, mikä oikeuttaa täytäntöönpanosta kieltäytymisen. Tuomioistuin totesi kuitenkin samassa tuomiossa, että keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot katsovat, että muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta ja erityisesti unionin oikeudessa tunnustettuja perusoikeuksia.

Oikeusjärjestyksen perusteisiin vedotaan kansallisella tasolla harvoin tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteena, ja ne harvoin hyväksytään tällaiseksi perusteeksi.[44] Tämä osoittaa, että kansalliset tuomioistuimet noudattavat yleisesti unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä ja tulkitsevat käsitettä suppeasti.

Asetuksen 45 artiklan 1 kohdan c ja d alakohta sisältävät kaksi kieltäytymisen perustetta: tuomio on ristiriidassa vastaanottavassa jäsenvaltiossa samojen asianosaisten välillä annetun tuomion kanssa (c alakohta) ja tuomio on ristiriidassa toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa samaa asiaa koskevan ja samojen asianosaisten välillä aikaisemmin annetun tuomion kanssa (d alakohta). Unionin tuomioistuin on asiassa *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance* (C-700/20) esittänyt kysymyksiä 29–30 artiklassa säädettyjen vireilläolosääntöjen noudattamisen merkityksestä vedottaessa kieltäytymisen perusteeseen ristiriidassa olevien tuomioiden yhteydessä.[45]

Asetus ei sisällä mitään mekanismia, jolla 29–30 artiklan perusteella sovellettavia vireilläolosääntöjä valvotaan.[46] Poikkeuksena tähän ovat tapaukset, joissa tuomion antaneella tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta. Näissä säännöksissä suositaan tuomioistuinta, jossa kanne on ensin nostettu. Asetuksen 45 artiklan 1 kohdan d alakohdassa sitä vastoin suositaan aikaisemmin annettua tuomiota, vaikka menettely olisi alkanut sen menettelyn jälkeen, jonka tuloksena tuomio tunnustettiin ja pantiin täytäntöön. Toisaalta 45 artiklan 1 kohdan c alakohta ei sisällä mitään aikavaatimusta, mutta sen soveltamisala on vireilläolosääntöjen soveltamisalaa laajempi.

Oikeusjärjestyksen perusteisiin liittyvä tunnustamisesta kieltäytymisen peruste ei vaikuta aiheuttavan käytännön ongelmia. Asetuksen mahdollisessa tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin kuitenkin edellä mainituista syistä tutkia tarkemmin 45 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdan johdonmukaisuutta vireilläolosääntöjen kanssa.

5. SUHDE MUIHIN SÄÄDÖKSIIN (67–74 artikla)

Asetuksella ei ole olennaisesti muutettu sääntöjä, jotka koskevat sen suhdetta muihin EU:n välineisiin tai kansainvälisiin välineisiin. Poikkeuksena ovat 71 a–71 d artikla, joiden tarkoituksena on mahdollistaa niin kutsutun patenttipaketin täytäntöönpano, ja 73 artikla,

[44] JUDGTRUST-hankkeessa kävi ilmi, että tätä tunnustamisesta kieltäytymisen perustetta käytetään harvoin tietyissä jäsenvaltioissa (Viro, Ranska, Italia, Alankomaat). Myös maissa, joissa sitä käytetään useammin, tuomioistuimet käyttävät sitä harvoin tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymiseen (Bulgaria, Puola).

[45] Kyseinen asia liittyi erityistilanteeseen, jossa tuomioistuimen, jossa kanne on nostettu myöhemmin, antama tuomio on välitystuomion sisältöinen tuomio.

[46] Tämä kävi selväksi asiassa *Liberato* annetussa tuomiossa, josta unionin tuomioistuin antoi vuonna 2019 ratkaisun Bryssel I -asetuksen nojalla. Tuomiossa todettiin, että vaikka vireilläolosääntöä ei noudatettu, sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka tuomioistuimessa kanne on ensin nostettu, eivät voi kieltäytyä tunnustamisesta yksinomaan tästä syystä. Tällainen noudattamatta jättäminen ei myöskään ole selvästi vastoin sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteita, jossa tunnustamista pyydetään.

jolla selvennetään asetuksen ja Luganon yleissopimuksen[47], New Yorkin yleissopimuksen[48] sekä ennen 1. maaliskuuta 2002 tehtyjen kolmannen maan ja jäsenvaltion kahdenvälisten yleissopimusten ja sopimusten välistä suhdetta.

Näiden sääntöjen soveltaminen jäsenvaltioissa on hyvin epäyhtenäistä. Yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminta alkoi vasta 1. kesäkuuta 2023, joten 71 a–71 d artikla eivät vielä ole vaikuttaneet tuomioistuinkäytäntöihin missään jäsenvaltiossa eikä EU:n oikeuden tasolla. Sitä vastoin useimmissa jäsenvaltioissa kansalliset tuomioistuimet soveltavat laajasti 71 artiklaa. Varsin monet kansainväliset yleissopimukset ovat syynä 71 artiklan soveltamisen käynnistämiselle eri jäsenvaltioissa. Kyse on etupäässä CMR-sopimuksesta[49] ja muista liikenteen alan yleissopimuksista.

Unionin tuomioistuin ratkaisi asiassa *TNT Express Netherland* (C-533/08) antamassaan tuomiossa, että Bryssel I -asetuksen säännöksellä, joka vastaa täysin nykyistä 71 artiklaa, pyritään sovittamaan asetus yhteen erityisten kansainvälisten yleissopimusten kanssa. Lisäksi tuomioistuin totesi, ettei tällaisella yhteensovittamisella saa vaarantaa asetuksen perustana olevia perusperiaatteita. Näitä ovat erityisesti siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vapaa liikkuvuus, toimivaltaisten tuomioistuinten ennustettavuus, asianmukainen lainkäyttö, rinnakkaisten oikeudenkäyntien riskin minimointi ja keskinäinen luottamus lainkäyttöön EU:ssa. Tuomioistuin vahvisti kyseisessä tuomiossa niin kutsutun TNT-arviointiperusteen, jota kansallisten tuomioistuinten odotetaan soveltavan tilanteissa, joissa sovelletaan asetuksen ja erityisen yleissopimuksen (joka kuuluu asetuksen 71 artiklan soveltamisalaan) sääntöjä. Tämän tarkoituksena on varmistaa, että erityisten yleissopimusten sääntöjä sovelletaan vain, jos ne eivät vaikuta kielteisesti Bryssel-asetuksen mukaisen järjestelmän perustana oleviin perusperiaatteisiin. Unionin tuomioistuin on toistuvasti vahvistanut nämä periaatteet, viimeksi asiassa *Gjensidige* (C-90/22).

Liettuan ylimmän tuomioistuimen asiassa *Gjensidige* (C-90/22) esittämä ennakkoratkaisupyyntö havainnollistaa hyvin vaikeuksia, joita kansallisilla tuomioistuimilla on asetuksen 71 artiklan soveltamisessa. Vaikeudet johtuvat pääosin TNT-arviointiperusteen epämääräisyydestä, ja niiden katsotaan vaarantavan 71 artiklan yhdenmukaisen soveltamisen jäsenvaltioissa, varsinkin kun otetaan huomioon, että muutkin jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet vastaavista haasteista.

Yhteenvetona voidaan todeta, että asetuksen ja muiden EU:n välineiden ja kansainvälisten yleissopimusten välistä suhdetta koskevat asetuksen säännökset vaikuttavat kaiken kaikkiaan toimivan hyvin, kun niitä sovelletaan. Ne tuovat tarvittavaa selkeyttä asetuksen asemaan kansainväliseen toimivaltaan tai tuomioiden tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon liittyviä asioita sääntelevien EU:n ja kansainvälisten välineiden järjestelmässä. Tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin kuitenkin tarkastella mahdollisuutta selventää 71 artiklaa unionin tuomioistuimen antaman tulkinnan perusteella.

[47] Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla Luganossa 30 päivänä lokakuuta 2007 allekirjoitettu yleissopimus (EUVL L 339, 21.12.2007, s. 1).

[48] Yleissopimus ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (New Yorkin yleissopimus) hyväksyttiin 10. kesäkuuta 1958, ja se tuli voimaan 7. kesäkuuta 1959 (330 UNTS 38).

[49] Genevessä 19. toukokuuta 1956 allekirjoitettu yleissopimus tavaran kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta, sellaisena kuin se on muutettuna 5. heinäkuuta 1978 Genevessä allekirjoitetulla pöytäkirjalla.

6. HORISONTAALISET NÄKÖKOHDAT

6.1. Kollektiiviset oikeussuojakeinot

Asetuksessa ei säädetä erityisistä ryhmäkannesäännöistä. Ryhmäkanteissa tavallisesti ryhmä kantajia hakee vahingonkorvausta yhdeltä tai useammalta vastaajalta. Euroopan komission vuonna 2013 antamassa suosituksessa[50] tällaiset kanteet on määritelty kollektiivisiksi oikeussuojakeinoiksi. Suosituksessa vahvistettu kollektiivisten oikeussuojakeinojen määritelmä kattaa edustajakanteita koskevassa direktiivissä (EU) 2020/1828[51] tarkoitetut kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavat edustajakanteet. On esitetty useita kysymyksiä siitä, voidaanko tavanomaisten toimivaltasääntöjen soveltamisella vahingonkorvaus- tai kuluttajasopimuksiin liittyvissä asioissa tehostaa kollektiivisia oikeussuojakeinoja koskevien kanteiden käsittelyä.

Unionin tuomioistuin on käsitellyt tämäntyyppisiä tapauksia useaan otteeseen: Asiassa *Henkel* (C-167/00) tuomioistuin totesi, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 3 kohtaa (asetuksen 7 artiklan 2 alakohta) sovelletaan kuluttajien etuja edustavan järjestön nostamiin kanteisiin. Tuomioistuin katsoi kuitenkin myös, että asetuksen 4 jaksossa yksittäisille kuluttajille myönnettyä erityistä suojaa ei sovelleta tällaisiin järjestöihin. Asiassa *Schrems* (C-498/16) antamassaan tuomiossa tuomioistuin katsoi, että jos kantajana oleva kuluttaja on saanut luovutettuja oikeuksia muilta kuluttajilta, joiden kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa tai muualla (toisessa jäsenvaltiossa tai jopa EU:n ulkopuolella), kantaja ei voi vedota kotipaikkansa tuomioistuimen toimivaltaan näiden luovutettujen oikeuksien osalta asetuksen 18 artiklan perusteella.

Kahdessa muussa kollektiivisia oikeussuojakeinoja koskevassa päätöksessä tuomioistuin selvensi edelleen 7 artiklan 2 alakohdan soveltamista tällaisissa tilanteissa, erityisesti sitä, että vahingon sattumispaikka on arvioitava kunkin kanteen osalta riippumatta sitä koskevasta luovutuksesta tai kokoamisesta (*CDC Hydrogen Peroxide SA*, C-352/13) ja että vahingon ilmenemispaikka asiassa, jossa ajoneuvoissa on viallisia ohjelmistoja, on jäsenvaltiossa, jossa vialliset tuotteet oli ostettu (*VKI v. Volkswagen*, C-343/19). Asetuksen 7 artiklan 2 alakohdan tulkinta tässä yhteydessä tuli esiin myös hiljattain asiassa, joka oli vielä kesken tätä kertomusta laadittaessa (*Stichting Right to Consumer Justice v. Apple*, C-34/32). Siinä unionin tuomioistuimelle esitettiin useita kysymyksiä vahingon sattumispaikan tai ilmenemispaikan tulkinnasta sellaisen vahingonkorvauskanteen yhteydessä, jossa periaatteessa maailmanlaajuisesti käytettävissä olevan verkkoalustan väitetään rikkoneen EU:n kilpailulainsäädäntöä. Maaliskuun 27. päivänä 2025 antamassaan ratkaisuehdotuksessa julkisasiamies Sánchez-Bordona katsoi, että molempien paikkojen suhteen keskeinen liittymäperuste on käyttäjän kotipaikka. Oikeusasiamies katsoi, ettei 7 artiklan 2 alakohtaa pitäisi tulkita eri tavalla, jos kanteen on nostanut yksikkö, jolla on kansallisen lainsäädännön mukaan oikeus nostaa omissa nimissään edustajakanteita. Oikeusasiamies myös katsoi, että kansallinen menettelysääntö, jossa sallitaan tuomioistuimen koota yhteen samassa jäsenvaltiossa vireillä olevat samankaltaiset kanteet, on 7 artiklan 2 alakohdan mukainen.

Näissä asioissa esitetyt kysymykset liittyivät kaikki tuomioistuinten toimivaltaan eli 7 artiklan 2 alakohdan soveltamista ryhmäkanteisiin koskeviin nykyisiin vaikeuksiin, jotka

[50] Komission suositus, annettu 11 päivänä kesäkuuta 2013, unionin lainsäädäntöön perustuvien oikeuksien loukkauksiin perustuvia kieltokanteita ja vahingonkorvausvaatimuksia koskeviin jäsenvaltioiden kollektiivisiin oikeussuojakeinoihin sovellettavista yhteisistä periaatteista (2013/396/EU), EUVL L 201, 26.7.2013.

[51] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2020/1828, annettu 25 päivänä marraskuuta 2020, kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavista edustajakanteista ja direktiivin 2009/22/EY kumoamisesta (EUVL L 409, 4.12.2020, s. 1).

johtuvat siitä, että menettelyjä on mahdotonta keskittää yhteen tuomioistuimeen, koska kuluttajia koskevissa ryhmäkanteissa ei ole annettu mahdollisuutta keskittää menettelyjä yhden kantajan kotipaikkaan (kantajan oikeuspaikkaan), jos kuluttajien kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa tai eri jäsenvaltioissa.[52]

Asetus saattaa aiheuttaa kantajille tarpeetonta rasitetta ryhmäkanteissa, koska heidän olisi useimmiten käännyttävä useamman kuin yhden tuomioistuimen puoleen riita-asiassa. Tämä voi puolestaan johtaa tuomioihin, jotka ovat ristiriidassa keskenään. Asetuksen 30 artiklan toisiinsa liittyviä kanteita koskeva sääntö voi tarjota ratkaisuja tähän tilanteeseen. Kantajien on silti nostettava kanne eri tuomioistuimissa, ennen kuin käsittely voidaan mahdollisesti keskittää siihen tuomioistuimeen, jossa kanne on ensin nostettu. Tämä aiheuttaa lisärasitetta kantajille, erityisesti jos he ovat heikompia osapuolia.

Asetuksen mahdollisessa tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin näin ollen tutkia tarkemmin tätä asiaa ja erityisesti sitä, säännelläänkö asetuksessa tyydyttävällä tavalla tuomioistuinten toimivaltaa (kuluttajia koskevissa) ryhmäkanteissa.

6.2. Digitalisaation vaikutus asetukseen

Digitalisaatio oli alkanut jo ennen asetuksen antamista, mutta se on sittemmin nopeutunut huomattavasti, myös covid-19-kriisin vuoksi. Kaupallisessa toiminnassa on tapahtunut poikkeuksellinen siirtymä pääosin verkon ulkopuolella tapahtuneesta toiminnasta verkossa tapahtuvaan toimintaan, sosiaalisen median, älylaitteiden, kryptovaluuttojen ja lohkoketjuteknologioiden käyttö mukaan luettuna. Lisäksi etä- ja alustatyön kysyntä on kasvanut merkittävästi, mikä on vauhdittanut työpaikkojen digitaalista siirtymää EU:ssa ja sen ulkopuolella. Covid-19-kriisi on kuitenkin myös korostanut oikeudenkäyntimenettelyjen digitalisoinnin merkitystä oikeussuojan saatavuuden varmistamisessa.

6.2.1. Sisällön digitalisointi

Digitaalisten, alueeseen perustumattomien suhteiden moninkertaistuminen ja digitaalisten, kaikkialla olevien teknologioiden yhä suurempi käyttö on aiheuttanut useita haasteita asetuksen soveltamiselle. Tämä ei ole yllättävää, koska asetuksessa vahvistetaan toimivaltasäännöt perinteisesti maantieteellisten liittymäperusteiden perusteella.

Unionin tuomioistuimen käsiteltäviksi saatetuissa asioissa, joissa pyydetään ohjeita asetuksen soveltamisesta digitaaliseen sisältöön, antavat hyvän kuvan näistä päähaasteista. Kansallisilla tuomioistuimilla on ollut esimerkiksi vaikeuksia määrittää, onko tuomioistuimen toimivaltaa koskevasta sopimuksesta sovittu pätevästi verkossa (*Tilman*, C-358/21), mikä on digitaalisten tuotteiden tai verkkopalvelujen täyttämispaikka (*VariusSystems*, C-526/23) tai missä vahinko on aiheutunut, kun sovellus on ladattavissa kaikkialla maailmassa (*Apple*, C-34/24).

Lohkoketjuteknologioiden käytön odotettu kasvu, yritysten perustamisen lisääntyvä digitalisaatio, tekoälyn käyttöönotto useilla toimialoilla ja metaversumien luominen aiheuttavat epäilemättä myös uusia kysymyksiä ja haasteita. Esimerkiksi liiketoimiin osallistuvien osapuolten pseudonyymien käyttö (tai anonyymius) tai usein tuntematon osallistujamäärä lohkoketjuverkossa voivat vaikeuttaa vastaajan kotipaikkaa koskevan perussäännön soveltamista.

Toistaiseksi kansallisten tuomioistuinten kohtaamat ongelmat asetuksen soveltamisessa digitaaliseen ympäristöön eivät kuitenkaan juurikaan eroa muussa kuin digitaalisessa ympäristössä aiheutuvista ongelmista. Esimerkiksi sellaisten ennakkoratkaisupyyntöjen määrä, joissa pyydetään ohjeita verkkosopimuksen suorituspaikan määrittämisestä asetuksen 7 artiklan tarkoituksia varten, ei ole suurempi kuin verkon ulkopuolella tehdyissä

[52] Tutkimuksessa havaittiin sama hyvin vähäisiä keskittämismahdollisuuksia koskeva ongelma.

sopimuksissa. Lisäksi unionin tuomioistuin on antanut hyödyllisiä ohjeita asetuksen sääntöjen soveltamisesta digitaaliseen sisältöön, aivan kuten asetuksen soveltamisesta muissa kuin digitaalisissa yhteyksissä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että unionin tuomioistuimelle esitetyt kysymykset tai sen päätökset ja kansallisella tasolla kerätyt niukat tiedot[53] eivät tässä vaiheessa mahdollista luotettavien johtopäätösten tekemistä asetuksen nykyisten sääntöjen soveltuvuudesta jatkuvasti kasvavassa digitaalisessa ympäristössä.

6.2.2. Oikeudenkäyntimenettelyjen digitalisointi

Komissio on toiminut aktiivisesti oikeusjärjestelmien digitalisoimiseksi ja keskittynyt erityisesti siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tehtävään digitaaliseen rajat ylittävään yhteistyöhön. Tarkoituksena on varmistaa keskeytymätön oikeussuojan saatavuus sekä sujuva ja tehokas oikeudellinen yhteistyö ja vähentää menettelyjen viivästymistä, hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Komission toimien tuloksena vuoden 2023 loppupuolella hyväksyttiin digitalisaatiopaketti[54], jolla muutettiin toimivaltaisten oikeusviranomaisten viestintäkanava digitaaliseksi 24 säädöksessä (asetus mukaan luettuna) ja perustettiin digitaalinen viestintäkanava (eurooppalainen sähköinen yhteyspiste) luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ja toimivaltaisten viranomaisten väliseen viestintään rajoitetuissa tapauksissa, jotka koskevat siviili- ja kauppaoikeudellisia asioita. Tämä kattaa tunnustamista, täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista tai tunnustamisesta kieltäytymistä koskevat menettelyt ja sellaiset menettelyt, joilla myönnetään, oikaistaan ja peruutetaan todistuksia, joista säädetään asetuksessa. Samaan aikaan näiden toimien kanssa jäsenvaltiot ovat tehostaneet kansallisia toimiaan tällä osa-alueella, mikä käy ilmi vuotuisesta EU:n oikeusalan tulostaulusta[55] ja neuvoston julkaisemasta Euroopan sähköisen oikeuden strategiasta 2024–2028[56].

Digitalisaatiopaketin tavoitteiden saavuttamiseksi komissio antaa useita täytäntöönpanosäädöksiä. Asetusta koskeva täytäntöönpanosäädös annetaan 17. tammikuuta 2029 mennessä, ja se koskee pääosin toimivaltaisten viranomaisten välistä viestintää varten perustettavaa hajautettua tietojärjestelmää ja eurooppalaisen sähköisen yhteyspisteen integrointia useisiin viestintäprosesseihin, kuten asetuksen 45 artiklan mukaisiin tunnustamisesta kieltäytymistä koskeviin menettelyihin ja sellaisiin menettelyihin, joilla myönnetään, oikaistaan tai peruutetaan todistuksia. Kun nämä uudet säännöt on pantu täytäntöön, niitä aletaan soveltaa jäsenvaltioissa vuoden 2031 alkuun mennessä. Niillä yksinkertaistetaan ja nopeutetaan sellaisten siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden menettelyjä, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia.

---

[53] Osana tutkimusta toteutettu tiedonkeruu sisällön digitalisoinnin vaikutuksesta asetuksen soveltamiseen tuotti vain vähän tuloksia EU:n tasolla ja kansallisella tasolla. On epäselvää, johtuuko tämä näitä asioita koskevan tiedon puutteesta vai siitä, ettei riita-asioita ole.

[54] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/2844, annettu 13 päivänä joulukuuta 2023, oikeudellisen yhteistyön digitalisoinnista ja oikeussuojasta rajat ylittävissä siviili-, kauppa- ja rikosoikeudellisissa asioissa ja tiettyjen säädösten muuttamisesta oikeudellisen yhteistyön alalla ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/2843, annettu 13 päivänä joulukuuta 2023, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2011/99/EU ja 2014/41/EU, neuvoston direktiivin 2003/8/EY sekä neuvoston puitepäätösten 2002/584/YOS, 2003/577/YOS, 2005/214/YOS, 2006/783/YOS, 2008/909/YOS, 2008/947/YOS, 2009/829/YOS ja 2009/948/YOS muuttamisesta oikeudellisen yhteistyön digitalisoinnin osalta.

[55] Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – ”EU:n oikeusalan tulostaulu 2023”, 20.3.2024, COM(2023) 309 final.

[56] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15509-2023-INIT/fi/pdf.

Sen lisäksi, että nykyisiä menettelyjä digitalisoidaan muuttamalla viestintäkanavaa digitalisaatiopaketin mukaisesti, asetuksen tulevassa uudelleentarkastelussa voitaisiin myös selvittää, millä muilla tavoilla asetuksen toimintaa voitaisiin nykyaikaistaa. Tällaisessa asetuksen nykyaikaistamisessa voitaisiin ottaa huomioon digitalisaation hyödyt ja harkita eri määräaikojen lyhentämistä tai tuomioistuinten välisen viestinnän parantamista esimerkiksi rinnakkaisissa menettelyissä. Voitaisiin myös selvittää mahdollisuutta digitalisoida oikeudenkäyntimenettelyt kokonaan asioissa, joihin asetusta sovelletaan.

Komissiolla ei kaiken kaikkiaan ole tässä vaiheessa riittävästi tietoa, jonka perusteella voitaisiin todeta, että asetuksessa vahvistetut kansainvälistä toimivaltaa koskevat säännöt eivät sovellu digitaalisiin skenaarioihin ja liiketoimiin. Kehitystä olisi kuitenkin seurattava edelleen tiiviisti. Asetuksen uudelleentarkastelussa voitaisiin sitä vastoin tutkia mahdollisuuksia tarkistaa ja yksinkertaistaa asetuksen mukaisia menettelyjä osana digitalisaatiopaketin siivittämää siviilioikeusjärjestelmän digitaalista uudistusta.

7. LOPPUHUOMAUTUKSET

Asetusta on sovellettu yli kymmenen vuotta. Tänä aikana se on toiminut hyvin ja saavuttanut yleisesti ottaen päätavoitteensa eli lisännyt oikeusvarmuutta rajat ylittävissä riita-asioissa toimivaltaisten tuomioistuinten suhteen ja yksinkertaistanut tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaa mekanismia.

Uudelleenlaaditussa asetuksessa ei kuitenkaan käsitelty kaikilta osin **toimivaltasääntöjen ulottamista koskemaan vastaajia, joiden kotipaikka ei ole jäsenvaltiossa**. Tätä ulottamista koskevaa osa-aluetta olisi analysoitava tarkemmin, jotta voidaan päättää, olisiko sen suhteentoteutettava lainsäädäntötoimia.

Lisäksi tiettyjen käsitteiden selventämistä tai yksinkertaistamista edelleen voitaisiin harkita niiden käytännön soveltamisen parantamiseksi. Tämä koskee useita soveltamisalaa käsitteleviä säännöksiä, kuten **välimiesmenettelyn poissulkemista**, **tuomioistuimen** käsitettä tai **väliaikaisten toimenpiteiden ja turvaamistoimien** käsitettä.

Lisäksi voitaisiin selvittää mahdollisuutta yksinkertaistaa ja tehostaa edelleen toimivaltaa koskevia säännöksiä, erityisesti niitä, joista säädetään **7 artiklan 1 ja 2 alakohdassa**, sekä niitä, jotka liittyvät kuluttajasopimuksiin. Voitaisiin myös pohtia keinoja sujuvoittaa ja yksinkertaistaa edelleen **tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia sääntöjä**.

Tarvitaan myös tarkempaa analyysia, jotta voidaan päättää, voitaisiinko lainsäädäntötoimin tehostaa edelleen niitä välttämättömiä menettelyllisiä välineitä, joilla katetaan tietyntyyppiset kanteet, kuten ne, joihin viitataan yleisesti **kollektiivisina oikeussuojakeinoina**.

Lisäksi voitaisiin selvittää mahdollisuutta **parantaa asetuksen ja kansainvälisten välineiden yhteensovittamista** ja **keinoja nykyaikaistaa ja yksinkertaistaa menettelyjä**, joista asetuksessa säädetään, osana **siviilioikeusjärjestelmien digitaalista uudistusta**.

Komissio **käynnistää näin ollen asetuksen virallisen uudelleentarkastelun**, jotta voidaan harkita ehdotuksen esittämistä asetuksen muuttamiseksi tai uudelleenlaatimiseksi ja mahdollisesti laatia tällainen ehdotus parempaa sääntelyä koskevien sääntöjen mukaisesti, jos uudelleentarkastelussa todetaan, että muutokset ovat tarpeellisia ja tarkoituksenmukaisia.